

EXPLORING THE SPIRITUALITY OF THE CHANUKAH FESTIVAL

1. חשמנים -- NOT חשמונאים (RAV TUVIA STERN)

יוֹנִים נִקְבְּצוּ עָלַי אֲזִי בְיָמֵי חֲשֻׁמְנַיִם
וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלִי וְטָמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים
וּמִנּוֹתַר קִנְקָנִים נַעֲשֶׂה גַם לְשׁוֹשָׁנִים
בְּנֵי בֵינָה יָמֵי שְׁמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וְרִנָּנִים

The Greeks gathered against me, in days of the Hasmoneans.
They broke down the walls of my towers and defiled all the oils.
But from the last remaining flask a miracle was wrought for the Jews.
The sages of the day ordained these eight days for songs of praise.

חודש

שבת

מילה

נדה

2. RABBI DOVID MINTZBERG – WHY DO WE LIGHT FOR 8 NIGHTS, NOT 7?

Answers fall into three categories: 1. The miracle was actually an 8-day miracle, somehow; 2. The oil miracle was only for 7 days, but we celebrate another day of Chanukah for another reason; 3. The oil miracle was only for 7 days, but Chanukah is 8 days long for a totally different reason.

על קושית הב"י זצ"ל: למה מדליקין שמונה ימים הלא ביום ראשון היה שמן? הנה ידוע שהקב"ה מנהג עולמו בשתי הנהגות – השגחה פרטית למעלה מן הטבע, ושכר ועונש בתוך הטבע. שכר ועונש היא הנהגה גלויה, והשגחה פרטית היא בכל זמן נסתרת. ואם היה הנס חנוכה כחות שוים – רבים ביד רבים צדיקים ביד צדיקים טהורים ביד טהורים או להיפך, היה אומר – שעל פי טבע נצחו אלו. אבל לא היה ככה – רק רבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים, ולכן היה הנס למעלה מדרך הטבע. וכידוע שהנהגה דשכר ועונש היא נמשכת משבעת ימי הבנין, והנהגה של למעלה מן הטבע נמשך מכתר של זעיר אנפין, היינו ממידה השמינית שהיא בינה. לזאת תקנו חכמים ז"ל להדליק שמונה ימים – להראות שהנס נמשך ממידה השמינית היינו חוץ לטבע.

3. RABBI BARUCH HALEVI ASHLAG – CHANUKAH IS A REST-STOP

Harav Baruch Shalom HaLevi Ashlag (1907–1991) was a kabbalist, the oldest son of Harav Yehuda Ashlag (a.k.a. Baal Hasulam). As a result of arguments within the family regarding publishing rights for the Sulam commentary on Zohar, Rav Baruch Ashlag left Israel for three years, spending most of that time in Manchester, England.

ב"ה ו' עש"ק ויגש ג' טבת תשי"ז פה מנשסתר יע"א -- שלום וכט"ס לידידי היקר באנשים רודף צדקה וחסד מוכתר במעלות במידות תרומיות ה"ה מוה"ר ... הי"ו

היום בבוקר קבלתי את מכתבו בצירוף עשרים גרה הוא השקל. ואני אכתוב לך משהו בענין חנוכה, לפי מה ששמעתי מאמו"ר זצ"ל ביאור על מה שאמרו חז"ל: "מאי חנוכה? חנו-כה". על זה אמר, שיש שתי מדרגות: (א) בחינת "כה" (ב) בחינת "זה", כמו שאמרו חז"ל (ספרי, ופרש"י מטות ל', ב'): "כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה רבינו ע"ה בזה". וענין חנוכה היה בחינת "כה".

וביאור דברי קדשו זצ"ל הוא על דרך משל: כשחיילים הולכים למלחמה ועומדים זמן מה בקרב, ואח"כ שולחים את החיילים לחופש למקום נופש ומאכילים ומשקים אותם מכל טוב. וכוונת המפקד היא בכדי שיקבלו כוחות חדשים שלא יהיו עייפים ויוכלו להחזיר אותם עוד פעם לקרב. ומי שאין לו שכל אזי הוא חושב שמה שנותנים להם עכשיו נופש הוא מטעם שהמלחמה כבר נגמרה. אבל האמת שעדיין המלחמה לא נגמרה, אלא כל החופש הזה הוא בכדי שיהיה להם כח ואומץ ללכת עוד פעם לחזית הקרב.

כן היה ענין חנוכה, שזה ענין "חנו", שהחניה היתה לא מטעם זה הנקרא בחי' שלמות, היינו אספקלריא המאירה, אלא שהחניה היתה בבחינת "כה", היינו בלתי שלמות שהוא בחינת אספקלריא שאינה מאירה כח. היינו שמלחמת היצר עוד לא נגמרה אלא שצריכים לבוא לשלמות האמיתית. וזהו "חנו-כה", חניה בבחינת "כה", היינו שקבלו את ההשפעה העליונה בכדי שיהיה להם יותר כוחות ללכת קדימה במלחמת היצר.

ומזה נמשך שבזמן שהאדם הולך בדרכי ה' נותנים לו הרבה פעמים התעוררות ממרום, היינו באמצע התפילה או באמצע לימוד התורה או בעת עשיית המצוה, שהתעוררות הזו נכנסת בלב האדם ומתחיל להרגיש טעם וכן דקדושה. אבל האדם צריך לדעת שהשפע הזה נתנו לו רק בכדי שיקח כוחות חדשים ושיוכל להתחזק בעבודה, שיכנס לתוך הקרב של מלחמת היצר, ואז בכל פעם משפיעים לו לפרקים בחינת חניה, היינו בחינת שפע עליון, כי בזמן שבאה לאדם ההתעוררות מלמעלה נדמה בעיניו שכבר אין לו שום מלחמה, כי בזמן הזה הוא מתחיל להרגיש את היופי והתפארת דקדושה והשפלות שישנה בדברים גשמיים עד שמחליט בדעתו שכבר הוא מוכן ומזומן לעבוד רק לשם שמים. ומאחר שהאדם באמת לא גמר את מלאכתו, נוטלים ממנו בחזרה את ההתעוררות שנתנו לו, ואז תיכף נופל שוב למצבו הקודם, היינו שמרגיש חן ויופי רק בדברים גשמיים ודברים שבקדושה נחשבים אצלו רק לדבר מיותר, ואז הוא עוסק בתורה ומצוות רק מטעם הכרח ועל דרך הכפיה ולא מטעם חשק ושמחה כבזמן שהיתה לו ההתעוררות. וההתעוררות הזו היא בחינת נר "חנו-כה", כנ"ל. לכן אם יש לו שכל הוא צריך תמיד להתגבר עד שעוזרים לו מלמעלה לזכות לבחינת שלמות אמיתית.

ונקוה שה' יאיר עינינו וישמח לבנו לנצחיות. מאת ידידו המאחל לו ולמשפחתו כל טוב ברוך שלום הלוי אשלג באמו"ר בעל הסולם זצקלה"ה

4. RABBI BARUCH HALEVI ASHLAG – BREAKING THROUGH THE TOWER'S WALLS

ב"ה ד' חנוכה תשי"ט פה תל אביב -- שלום וכל טוב סלה לידידי היקר מו"ה ... הי"ו

אני מתגעגע לשמוע משלומי ומשלום משפחתו שיחיו וכמו כן ממצב הפרנסה שלו כי טרם שנסעתי ממך ספרת לי שאתה זקוק להצלחה ... לכן אני מעונין לדעת את מצבך. ואסיים בדברי תורה. הנה בשיר "מעוז צור ישועתי" כתוב: "יונים נקבצו עלי וכו' ופרצו חומות מגדלי". ויש לפרש, כי קליפת יון היתה שהם רצו לבטל שבת ומילה. כי שבת ומילה נקראים אות, ואות ברית נקרא מצות אמונה, ומשום זה רצו לבטל דוקא אלו ב' המצוות, כי על ידי שמבטלים האמונה אצל כלל ישראל אזי ממילא מתבטלות מצד עצמם כל המצוות שבתורה. כי האמונה היא חומת ברזל, היינו שמירה גדולה שלא יכנס זר בקדושה, כי בשיעור שיש לאדם אמונה, באותו שיעור הוא שומר תורה ומצוות, שעל ידי הקיום של תורה ומצוות זוכים לקבל את האור הגנוז שבה ומרגישים את הטוב והנועם והחיות, כמ"ש: "כי הם חיינו ואורך ימינו".

וזה פירושו: "ופרצו חומות מגדלי", היינו שעשו פירצה בחומה הנקראת אמונה, שעל ידי מצות אמונה זוכים ל'מגדל מלא כל טוב', שהוא מתיקות וערבות נועם עליון שישנו בתורה. והיה נס, שהקב"ה עזר להם ונצחו את קליפת יון, שעל ידי זה זכו שוב לאור הגדול. וזה נקרא נר חנוכה, היינו האורות שמקבלים על ידי קיום האמונה.

ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו. מאת ידידו המעתיר בעדו ובעד משפחתו, ברוך שלום הלוי אשלג, באאמו"ר בעל הסולם